

Allmänhetens kännedom om skatt

Svenska folket fortsätter
underskatta skatten på arbete

Text: Erik Bengtzboe, juni 2024

Skattebetalarna:

Innehåll

Sammanfattning	3
Inledning	4
Om undersökningen	5
Svensken underskattar kraftigt hur hög skatt man betalar	6
Underskattade skatter fortsatt ett demokratiproblem	8
Det finns en väg framåt	10

Sammanfattning

Demoskop har på uppdrag av Skattebetalarnas Förening undersökt allmänhetens kännedom om skatterna för löntagare.

Undersökningen visar tydligt att allmänheten underskattar hur höga skatter man betalar. Åtta av tio underskattar skatten för så väl medel- som höginkomsttagare, medan en av tio överskattar skattenivån. Endast en av tio har en korrekt upp-

fattning om skattebördan på lön. I genomsnitt underskattar man skattenivån på en medelinkomst med cirka en tredjedel och med cirka en fjärdedel på högre inkomster.

För att råda bot på den låga kännedomen om skatterna och därmed säkerställa legitimiteten för skattesystemet behöver en rad justeringar genomföras.

Reformer för ökad kännedom om skatters storlek

- **Synliggör arbetsgivaravgifterna på deklARATIONEN**

Genom att synliggöra arbetsgivaravgifter på lönebeskedet och i deklARATIONEN får löntagare enklare en korrekt bild om hur deras skattesituation ser ut.

- **Separera tydligt avgifter till socialförsäkringar från skatter**

Med en tydlig uppdelning i arbetsgivaravgifterna mellan avgifter till socialförsäkringssystemet och skatter är staten transparent och ärlig med vilka skatter som tas ut på lön, och vilka avgifter som betalas till specifika förmåner.

- **Låt en allmän statlig löneskatt ersätta den allmänna löneavgiften**

Benämna den allmänna löneavgiften för vad den i verkligheten är, nämligen en allmän statlig löneskatt.

- **Redovisa punktskatter tydligare för konsumenter**

Moms redovisas idag tydligt på kvittot, men många punktskatter behålls dolda för allmänheten. Att öppet redovisa punktskatter på exempelvis tobak och drivmedel skulle öka transparensen kring skatten.

Inledning

Skatten är den enskilt största utgiften för många hushåll. Skatten är dessutom en grundpelare i ett demokratiskt samhälle, både som finansiering för det gemensamma och som maktfaktor i dragkampen mellan skattebetalare och politiker. Kunskaper om skatten är alltså viktigt både för människors privatekonomi och för demokratins funktionssätt. Ändå verkar många svenskar ha dålig koll på hur mycket skatt man betalar. Tidigare undersökningar har genomförts 2003 och

2015¹ med nedslående resultat. Då underskattade ungefär 9 av 10 hur mycket skatt en medelinkomsttagare betalar i skatt, och generellt med ungefär en tredjedel av skattenivån. Skattebetalarnas Förening har därför under våren 2024 låtit undersöka hur svenskarnas uppfattning ser ut kring nivån på skatten man betalar för att se hur det ser ut idag. Undersökningen är lika tydlig som den är nedslående. Åtta av tio underskattar hur mycket skatt en medelinkomsttagare betalar.

1) *Underskattade skatter – En undersökning om vad svenska folket tror om skatternas omfattning*, Svenskt Näringsliv, 2015.

Om undersökningen

Skattebetalarna har låtit Demoskop undersöka hur väl svenska folket är medvetna om vad de betalar i skatt. Undersökningen har genomförts under april månad 2024 med 2 020 webbintervjuer.

Svensken underskattar kraftigt hur hög skatt man betalar

Allmänheten underskattar kraftigt skatterna som en medelinkomsttagare betalar, enligt undersökningen. Medelvärdet i undersökningen är 38 kronor per intjänad hundralapp, 15 kronor under de 53 kronor som är skatteintäkten per hundra

kronor i löneutrymme. Totalt är det åtta av tio som underskattar skatten på en normal lön, en av tio överskattar skattenivån, medan en av tio har en korrekt bild av skattenivån.

? Ungefär hur många kronor tror du att stat, kommun och region sammanlagt tar in i skatt för varje hundralapp som en vanlig löntagare får i lön?

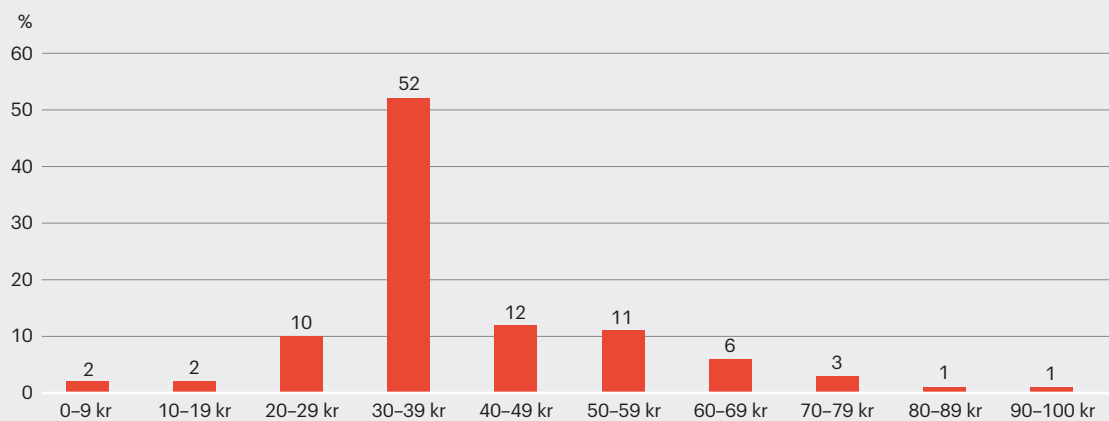
Tabell 1. Skatt på en medelinkomst

2024 Lön	38 100
Direkt skatt på arbete*	8 400
Indirekt skatt på arbete, arbetsgivaravgift	12 000
Konsumtionsskatt	6 200
Total summa skatter	26 600
Skatteandel av löneutrymmet	53,1%

* Inklusivt regionskatt, public service-skatt, begravningsavgift och efter jobbskatteavdrag.

Källa: Skattebetalardagen 2024, Skattebetalarnas Förening.

Diagram 1. Skatt vanlig löntagare, kronor per hundralapp, procent av respondenter

Även när det gäller skatter på högre inkomster underskattar allmänheten skattenivån, enligt undersökningen. I undersökningen är det genomsnittliga svaret 46 kronor per hundralapp, 14 kronor under de 60 kronor som är det faktiska skatteuttaget per hundra kronor. Liksom vid bedömning av beskattning av normala inkomster är det åtta av tio som underskattar skatten, ungefär en av tio som överskattar beskattningsnivån och en av tio som bedömer skatten korrekt.

I undersökningen framstår inget tydligt mönster att någon åldersgrupp avviker med bättre eller sämre kunskaper om skattenivåerna. Där- emot utmärker sig egenföretagare med en mer korrektuppfattning om skattenivåerna än de som uppger sig rösta på något av Tidö-partierna har en något bättre uppfattning om skattenivåerna än de som uppger att de röstar på något av oppositionspartierna, men samtliga underskattar skattenivåerna.

? Ungefär hur många kronor tror du att stat, kommun och region sammanlagt tar in i skatt för varje hundralapp som en höginkomsttagare får i lön?

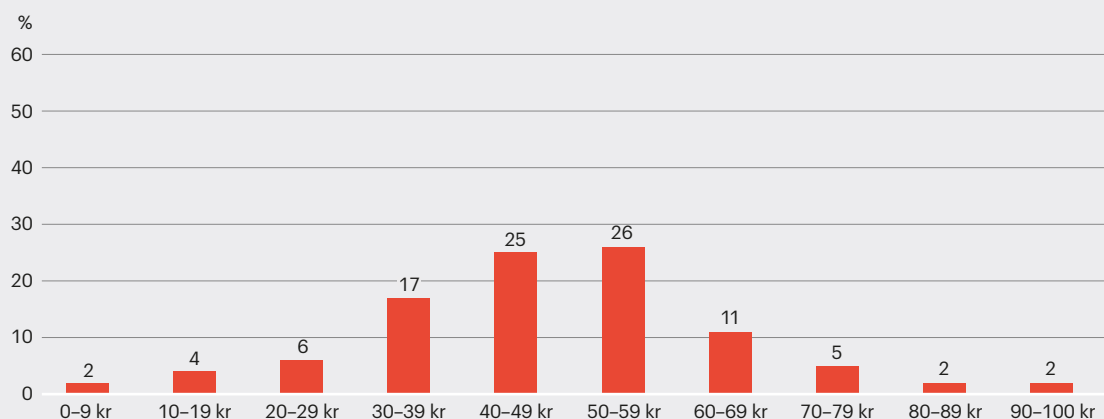
Tabell 2. Skatt på en höginkomsttagare 2024

Lön	76 200
Direkt skatt på arbete*	26 200
Indirekt skatt på arbete, arbetsgivaravgift	23 900
Konsumtionskatt	10 400
Total summa skatter	59 500
Skatteandel av löneutrymmet	60,4%

* Inklusivt regionskatt, public service-skatt, begravningsavgift och efter jobbskatteavdrag.

Källa: Skattebetalardagen 2024, Skattebetalarnas Förening.

Diagram 2. Skatt höginkomsttagare, kronor per hundralapp, procent av respondenter

Underskattade skatter fortsatt ett demokratiproblem

Sverige har idag bland världens högsta skatter. De höga skatterna vi har i ställer höga krav på att det offentliga leverera på sina löften. Men hur ska man som skattebetalare kunna veta om man får valuta för sina skattepengar när man inte vet hur mycket skatt man betalar? När man som medborgare underskattar hur mycket skatt man betalar är det svårt att förhålla sig till en politisk debatt om skatterna bör höjas eller sänkas. Om man dessutom underskattar skatterna är det svårt att göra en korrekt bedömning om resurserna till det allmänna kan anses vara tillräckliga eller inte, utan det är nära till hands att utgå ifrån att allmänheten också därmed underskattar resurserna till det offentliga.

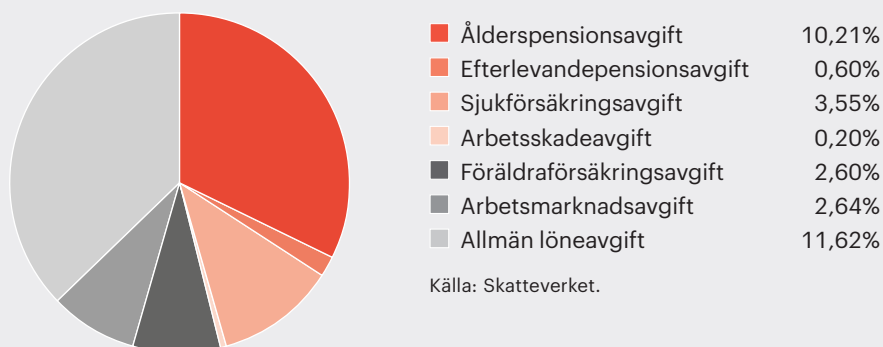
När allmänhetens kunskaper om skattenivåerna undersöktes 2015 var genomsnittsvaret 34 procent medan den faktiska skattenivån var 54 procent. I undersökningen genomförd 2024 har genomsnittsvaret ökat till 38 procent samtidigt som den faktiska skattenivån sjunkit marginellt till 53 procent. Allmänhetens kännedom har blivit något bättre, men det handlar om en långsam förbättring.

I så väl den undersökning som är gjord i år samt tidigare undersökningar trodde genomsnitt att en medelinkomsttagare betalar cirka 30 procent i skatt. Människor verkar därmed utgå från den direkta inkomstskatten, alltså den kommu-

nala skattenivån. Gemene man verkar därmed inte ta hänsyn till varken de dolda skatterna som tas ut via arbetsgivare eller när man konsumerar, men inte heller lättnader så som jobbskatteavdrag. Den teorin stärks av det faktum att egenföretagare, som ju tvingas betala sin egen arbetsgivaravgift, har en bättre uppfattning om skatteläget än andra grupper.

Det svenska skattesystemet grumlans av att skatt tas ut i flera steg och betalas av flera instanser. Först betalar arbetsgivaren in skatt ovanpå den avtalade lönen, sedan betalar den enskilde inkomstskatt, public service-avgift, begravningsavgift och eventuell statlig inkomstskatt på sin inkomst. Inkomsten ska ju dock användas för konsumtion, antingen direkt eller sparas för senare konsumtion, så även konsumtionsskatterna behöver tas hänsyn till eftersom de reglerar hur mycket man faktiskt kan konsumera för sin lön. Som vi ser i tabell 1 utgör arbetsgivaravgiften den största skatteandelen för en medelinkomsttagare, följd av den direkta löneskatten och sist konsumtionsskatten. För en höginkomsttagare är det i stället den direkta löneskatten som utgör den största skatteandelen, som vi ser i tabell 2. I statens budget för 2024 bedöms de direkta löneskatterna bidra med cirka 760 miljarder kronor till statskassan, medan de indirekta löneskatterna uppgår till

Diagram 3. Arbetsgivaravgiftens delavgifter år 2024

ungefär 750 miljarder kronor. Den indirekta löneskatten är alltså nästan lika stor som den direkta. Skatten på konsumtion bedöms inbringa ungefär 720 miljarder kronor.

Arbetsgivaravgiften är i sin tur uppdelade i flera olika delar. Ungefär en tredjedel utgörs av ålderspensionsavgiften, en tredjedel utgörs av sjukförsäkrings-, föräldraförsäkrings-, arbetsmarknads- och arbetsskadeavgift samt den sista tredjedelen som utgörs av det som kallas för en allmän löneavgift på 11,62 procent ovanpå lönen, vilken inte ger rätt till några förmåner eller socialförsäkringar alls utan utgör en ren skatt. Övriga delar av arbetsgivaravgifterna kopplar till socialförsäkringarna men är inte öronmärkta dit. Skatteintäkterna går direkt till statskassan som sedan

finansierar socialförsäkringarna. Socialförsäkringarna har även kvalificeringsregler och takbegränsningar. Sammantaget uppgår kostnaderna för socialförsäkringssystemen till ungefär hälften av vad arbetsgivaravgifterna drar in till statskassan. Till största del handlar det alltså om ren skatt utan några förmåner kopplade till deltagande på arbetsmarknaden.

Den allmänna löneavgiften hålls dold för den enskilde arbetstagaren. Den syns varken lönekuvert eller deklarationen men i statskassan klirrar den högljutt. De senaste åren har den allmänna löneavgiften blivit en kassako för staten. Över 270 miljarder beräknar staten ta detta år ifrån landets arbetstagare genom den enskilda dolda skatten.

Det finns en väg framåt

Att människor inte vet hur mycket de betalar i skatt är ett demokratiproblem. En grundförutsättning för att kunna utvärdera hur skattebetalarnas pengar används är att veta hur mycket skatt som betalas in.

För att säkerställa legitimiteten för skattesystemet och öka skattebetalarnas insikt om hur mycket skatt man betalar behöver en rad justeringar genomföras.

Reformer för ökad kännedom om skatters storlek?

■ Synliggör arbetsgivaravgifterna på deklARATIONEN

Genom att synliggöra arbetsgivaravgifter på lönebeskedet och i deklARATIONEN får löntagare enklare en korrekt bild om hur deras skattesituation ser ut.

■ Separera tydligt avgifter till socialförsäkringar från skatter

Med en tydlig uppdelning i arbetsgivaravgifterna mellan avgifter till socialförsäkringssystemet och skatter är staten transparent och ärlig med vilka skatter som tas ut på lön, och vilka avgifter som betalas till specifika förmåner.

■ Låt en allmän statlig löneskatt ersätta den allmänna löneavgiften

Benämnen den allmänna löneavgiften för vad den i verkligheten är, nämligen en allmän statlig löneskatt.

■ Redovisa punktskatter tydligare för konsumenter

Moms redovisas idag tydligt på kvittot, men många punktskatter behålls dolda för allmänheten. Att öppet redovisa punktskatter på exempelvis tobak och drivmedel skulle öka transparensen kring skatten.

Vi jobbar för lägre skatter
och minskat slöseri
med skattepengar.

Skattebetalarna:

Skattebetalarnas Förening | Box 3319 | 103 66 Stockholm
Tel: 08-613 17 00 | www.skattebetalarna.se | info@skattebetalarna.se